

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Hariciye, Ticaret ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/356)

T. C.

Başvekâlet

7. V. 1959

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-889/1080

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Maliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 27.IV.1959 tarihinde kararlaştırılan Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihasının, esbabı mucibesıyla birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Yüksek malûmları olduğu üzere, 5016 sayılı Kanunun verdiği salâhiyete istinaden memleketimiz 1947 senesi içinde Milletlerarası Para Fonuna ve Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına âza olmuştur.

Bu müesseselerin her ikisinde de iştirak hissemiz 43 er milyon dolârdır.

Milletlerarası Para Fonu Statüsü gereğince iştirak hissemize tekabül eden 43 milyon dolârın % 25 i altın, % 75 i Türk Lirası olarak ödenmiş; Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasındaki 43 milyon dolârlık iştirak hissemizin % 2 si altın % 18 i de Türk Lirası olarak tediye edilmiştir. Banka statüsü mucibince ancak bankanın kendi taahütlerini ifa için lüzum hâsıl olduğu takdirde ödenmesi icabeden bakiye % 80 ise, diğer âzalar gibi, henüz tediye edilmemiştir.

Başlıca iştilgal mevzularından biri âza memleketlerin tediye muvazenesi güçlükleri için kısa vâdeli kredi temini olan Fon'dan 1947 den beri muhtelif tarihlerde ceman 73,5 milyon dolâr temin edilmiştir. (Bunun 35 milyon dolârı ödenmiş bulunmaktadır.)

Gayesi âza memleketlerin kalkınma projeleri için uzun vâdeli krediler temin etmek olan Bankadan ise bugüne kadar 60,7 milyon dolârlık kredi alınmış bulunmaktadır.

Son defa olarak Ekim 1958 de Yeni Delhi'de toplanan Banka ve Fon'un Governörler Meclisleri, bahis mevzuu müesseselerin kuruluş tarihinden bu yana dünya iktisadiyatında müşahede edilen gelişmeleri göz önüne alarak bu teşekküllerin malî kaynaklarının artırılmasını prensip olarak karar altına almışlar ve bu hususun tahakkuk şeklinin tesbiti ile Direktörler Meclislerini vazifelen-dirmişlerdir.

Yapılan çalışmalar sonunda âza memleketlerin, umumi olarak Fondaki kotalarının % 50, banka-daki hisselerinin ise % 100 nispetlerinde artırılması, iktisadi durumları bu nispetlerin üzerinde kota ve iştirak hissesi artırılmasını haklı gösterecek âzaların durumlarının da münferiden tetkik edilmesi kararlaştırılmıştır.

Kota ve iştirak hissemizin artırılması neticesinde kotalarla mütenasibolarak Fonun kaynaklarından istifade imkânlarımız artacağı gibi gerek Fonda gerek bankada rey haklarımız yükselecektir.

Fona iştirak tarihimiz olan 1947 senesinden bu yana, kotaların ilk tesbiti sırasında esas ittihaz edilmiş olan dış ticaret ve millî gelirmizde vukubulan büyük gelişme muvacehesinde ve buna muvazi olarak gerek kalkınma gayretlerimizin gerek ihracatımızın mevsimlik karakteri dolayısıyla kısa vâdeli dış kredilere olan ihtiyacımızın artmış olması sebebiyle, 14 âza memleket meyanında kotamızın umumi artış nispeti üzerinde olarak artırılması hususunda Fona müracaatte bulunulmuş ve bu müracaat kabul edilerek kotamızın % 100 artırılmak suretiyle 86 milyon dolâra iblâğı takarrür etmiştir. Bu kararın tatbik mevkiine konulabilmesi için lüzumlu formalitelerin 30 Eylül 1959 tarihine kadar tamamlanması icabetmektedir.

Bankadaki iştirak hisselerinin Fondaki kotalarla mütenasibolması bu müesseselerce takibedilegelmekte olan politika icabıdır. Bu itibarla bankaya da müracaat edilerek iştirak hissemizin, yine umumi artış nispeti üzerinde olarak 43 milyon dolârdan 115 milyon dolâra yükseltilmesi talebedilmiş ve bu talebimiz de Direktörler Meclisince kabul edilmiş bulunmaktadır. Banka iştirak hissemizin artışına ait formalitelerin ise 31 Aralık 1959 tarihine kadar ikmali icabetmektedir.

Malûm olduğu üzere, 5016 sayılı Kanun yukarıda zikri geçen müesseselere iştirak payı olarak yapılacak tediyeleri 86 milyon dolâr olarak sınırlanmıştır. Kota ve iştirak hissemizin 86 ve 115 milyon dolâra yükseltilmesini teminen bu limitin 201 milyon dolâra çıkarılmasına mâtuf işbu kanun lâyihası Büyük Millet Meclisince kabul edildiği takdirde yapılacak tediyeler aşağıda gösterilmiştir.

I - Milletlerarası Para Fonu: Kotamızdaki artışa tekabül eden 43 milyon dolârın % 25 ini teşkil eden \$ 10 750 000, bu miktara muadil olan 307 142 857 sâfi ons altın tediyesi suretiyle, % 75 i teşkil eden \$ 32 250 000 da Türk lirası olarak ödenecektir. Türk lirası olarak ödenecek miktarın % 1 inin nakit olarak % 99 unun da faizsiz ve ibrazında tediyeli bir bono ile tediyesi de caizdir.

II - Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası: İştirak hissemizde umumi artış nispeti olan % 100 ün üstünde olarak yapılacak artışın yarısına (yani; $115 - 86 : 2 = 29 : 2 = 14,5$ milyon dolâra) tekabül eden miktarın % 2 si altın veya dolâr, % 18 inin de Türk lirası ile ödenmesi icabetmektedir.

Bu hesaba göre altın veya dolâr olarak ödenecek miktar \$ 290 000; Türk lirası olarak ödenecek miktar ise \$ 2 610 000 dir.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye Encümeni
Esas No. 1/356
Karar No. 35

27 . V . 1959

Yüksek Reislîge

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanunun ikinci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası, Hükümet temsilcileri de hazır olduğu halde encümenimizde tetkik ve müzakere olundu :

Yapılan inceleme, esbabı mucibede de serd edilen hususlar ile temsilcilerin verdikleri izahat yerinde görülerek lâyiha aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Encümenine tevdi buyrulmak üzere Yüksek Reislîge sunulur.

Hariciye Encümeni

Reisi
İzmir
M. Çavuşoğlu
Adana
H. Eroğlu
Antalya
A. Tokuş
Çanakkale
N. F. Alpkartal

Mazbata Muharriri

Kastamonu
B. Aktaş
Antalya
B. Onat
Bilecik
E. Çolak
Çanakkale
H. Alyot

Çankırı
A. K. Barlas
İmzada bulunamadı
Denizli
A. Çobanoğlu
Giresun
M. Şener
İstanbul
F. Ulaş
Kayseri
F. Köşeroğlu
Manisa
S. Ağaoğlu
Manisa
C. Şener
Sakarya
H. O. Erkan
Urfa
E. M. Karakurt
İmzada bulunamadı

Çorum
K. Terzioğlu
Giresun
H. Bozbağ
İstanbul
E. Kaya
İzmir
N. Pınar
Konya
H. R. Atademir
Manisa
N. Körez
Nevşehir
M. H. Ürgüblü
Sivas
N. Çubukçu
İmzada bulunamadı
Van
T. Doğuşiker
İmzada bulunamadı

Ticaret Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ticaret Encümeni
Esas No. 1/356
Karar No. 28

29 . V . 1959

Yüksek Reislîge

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası, ilgili Hükümet mümessillerinin iştirakiyle encümenimizde tetkik ve müzakere edildi :

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Hükümetimiz

5016 sayılı Kanuna tevfi kan 1947 yılında katılmıştı.

Mezkûr müesseselere gereken ödemelerin gelecek yıllar bütçelerine konulacak tahsisatlardan mahsubedilmek üzere, avans olarak iera edilebileceği ve bu miktarın 86 milyon Amerikan dolârı karşılığını geçemeyeceği 5016 sayılı Kanunun 2 nci maddesi icabıdır,

Bu defa sevk edilen kanun lâyihasında 86 milyon dolâr 201 milyon dolâra iblâğ edilmektedir.

Mevzu ile ilgili olarak Maliye Vekâleti temsilcisinin verdiği izahat dinlendi.

Esbabi mucibe lâyihasında belirtildiği üzere Fondaki Kotamızın artması bu müesseseden sağlanacak kredi imkânını artırmakta ve bu artış her iki müessesedeki rey hakkımızı çoğaltmaktadır.

Bu itibarla Hükümet esbabı mucibesinde belirtilen maksatlarla fon ve banka iştirak hissemizin artırılmasının memleket için malî bakımdan faydalı olacağına encümenimizce de kanaat getirilerek Hükümetin bu tadil tasarısı aynen kabul olunmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Ticaret Encümeni Reisi
Konya
N. Tahralı

M. Muharriri
Manisa
N. S. Altuğ

Kâtip Konya M. Güzelkılıç	Adıyaman S. Turanlı
Antalya İ. Subaşı	Aydın H. Coşkun
İmzada bulunamadı	
Bahkesir S. Yırcalı	Çorum F. Hacirecepoğlu
Edirne R. Gürkan	İstanbul Y. Salman
İzmir N. İncekara	Kütahya İ. Germeyanoğlu İmzada bulunamadı
Kayseri Ö. Başeğmez	Ordu M. Tekin
İmzada bulunamadı	
Zonguldak T. Öktem	Yozgat N. Tanal

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No : 1/356

Karar No : 126

3. VI. 1959

Yüksek Reisliğe

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin tadili hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 7. V. 1959 tarihli ve 71-889/1080 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbatalarıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye ve Hariciye Vekâletleri mümessilleri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına 1947 yılında 5016 sayılı Kanuna tevfiikan iştirak etmiştik. Mezkûr kanunun 2 nci maddesinde bu müesseselere

gereken ödemelerin yapılabilmesini teminen Hazinece 86 milyon Amerikan dolârı karşılığında avans verilebileceği ve verilecek avansların gelecek yıllar bütçelerine konulacak tahsisatlarla mahsubedileceği derpis edilmişti.

Kanun lâyihası, 5016 sayılı Kanununun 2 nci maddesinde 86 milyon dolâr olarak tesbit ve kabul edilmiş olan bu miktarın 201 milyon dolâra iblâğını temin maksadiyle sevk edilmiş bulunmaktadır.

Gerek lâyihanın esbabı mucibesinde ve gerek Ticaret ve Hariciye encümenleri mazbatalarında belirtilen maksatlarla Fon kotasında ve Banka iştirak hissesinde yapılması düşünülen artırımların memleketimiz için malî ve iktisadî bakımdan faydalı olacağı mülâhaza edilerek

maddelerin müzakeresine geçilmiş ve lâyiha Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası, Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislığe sunulur.

Reis V.	Mazbata M.	Kâtip
Muğla	İzmir	Diyarbakır
N. Özsan	B. Bilgin	M. H. Ünal
Afyon K.	Afyon K.	Antalya
N. Topcuoğlu	M. A. Ülgen	K. Akmanlar
Balıkesir	Bolu	Çorum
M. H. Timurtaş	S. Bülir	H. Bulgurlu

Çorum	Diyarbakır	Gaziantep
Y. Gürsel	H. Turgut	E. Cenani
İsparta	İstanbul	İzmir
T. Tağlı	N. Kırsan	D. Akbel
Kastamonu	Konya	Manisa
M. İslâmoğlu	M. Bağrıaçık	S. Mıhçıoğlu
Nevşehir	Rize	Rize
N. Önder	İ. Akçal	M. Önal
Siird		Sinob
M. D. Süalp		Ö. Özen
Yozgad		Zonguldak
T. Alpay		H. Timur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına katılmak için Hükümete yetki verilmesine dair 5016 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 5016 sayılı Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 2. — Milletlerarası Para Fonuna ve Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına yapılması gereken ödemeler, gelecek yıllar bütçelerine konulacak tahsisatlardan mahsubedilmek üzere, avans olarak icra olunabilir. Ancak bu avansların yekûnu 1 Temmuz 1944 tarihinde mer'î siklet ve sâfiyetteki 201 000 000 Amerika Birleşik Devletleri dolârı karşılığını geçemez.»

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icra-ya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

27 . IV . 1959

Başvekil	Devlet Vekili
A. Menderes	
Devlet Vekili ve	Devlet Vekili ve
Bas. - Ya. ve Turz V. V.	Münakalât V. V.
A. Aker	M. Kurbanoğlu

Devlet Vekili ve	Adliye Vekili
Çalışma V. V.	E. Budakoğlu
H. Şaman	
Millî Müdafaa Vekili	Dahiliye Vekili
E. Menderes	N. Gedik
Hariciye Vekili	Maliye Vekili
F. R. Zorlu	H. Polatkan
Maarif Vekili	Nafia Vekili
C. Yardımcı	T. İleri
Ticaret Vekili	Sih. ve İç. Mua. Vekili
H. Erkmen	Dr. L. Kırdar
Güm. ve İnh. Vekili	Ziraat Vekili
H. Hüsmen	N. Ökmen
Münakalât Vekili	Çalışma Vekili
Sanayi Vekili	Bas. - Yay. ve Turz. Vekili
İmar ve İskân Vekili	Koordinasyon Vekili ve
M. Berk	Sanayi V. V.
	S. Ataman